

BS/130/2010

**PARYTETY PRAWNĄ GWARANCJĄ
WIĘKSZEGO UDZIAŁU KOBIEC
W POLITYCE**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Obecnie w Polsce toczy się dyskusja na temat zwiększenia dostępu kobiet do mandatów i funkcji politycznych poprzez ustawowe określenie procentowego ich udziału na listach wyborczych w wyborach do Sejmu, Parlamentu Europejskiego oraz władz samorządowych. Z inicjatywy Kongresu Kobiet Polskich w grudniu ubiegłego roku w Sejmie złożony został obywatelski projekt ustawy parytetowej, którego głównym celem jest wzmocnienie udziału pań w życiu politycznym kraju. Twórczynie projektu wyszły z założenia, że obowiązujące w Polsce prawo w niewystarczającym stopniu zapewnia kobietom równy dostęp do ważnych funkcji politycznych¹. Aby tę nierówność zlikwidować, należy – wzorem wielu państw – wprowadzić równościową odmianę kwot, czyli parytety.

Pierwsze czytanie w Sejmie projektu ustawy gwarantującej kobietom miejsca na listach wyborczych odbyło się w lutym tego roku. Ponownie zamierzano się nią zająć – tym razem już w komisji sejmowej – wraz z początkiem nowego roku szkolnego. Na razie jednak, poza dwiema propozycjami poprawek, podjęto niewiele kroków w tym kierunku. Pomimo sejmowej zwłoki, temat wciąż pozostaje aktualny. Świadczy o tym m.in. niedawna demonstracja przed Sejmem, w czasie której domagano się przyspieszenia prac nad projektem i jak najszybszego zakończenia procedur ustawodawczych. W naszym sierpniowym sondażu² zapytaliśmy badanych o ich opinie na temat obecnego udziału kobiet w polityce, potrzeb i możliwości zwiększenia go, a także o stosunek do zaproponowanej ustawy parytetowej.

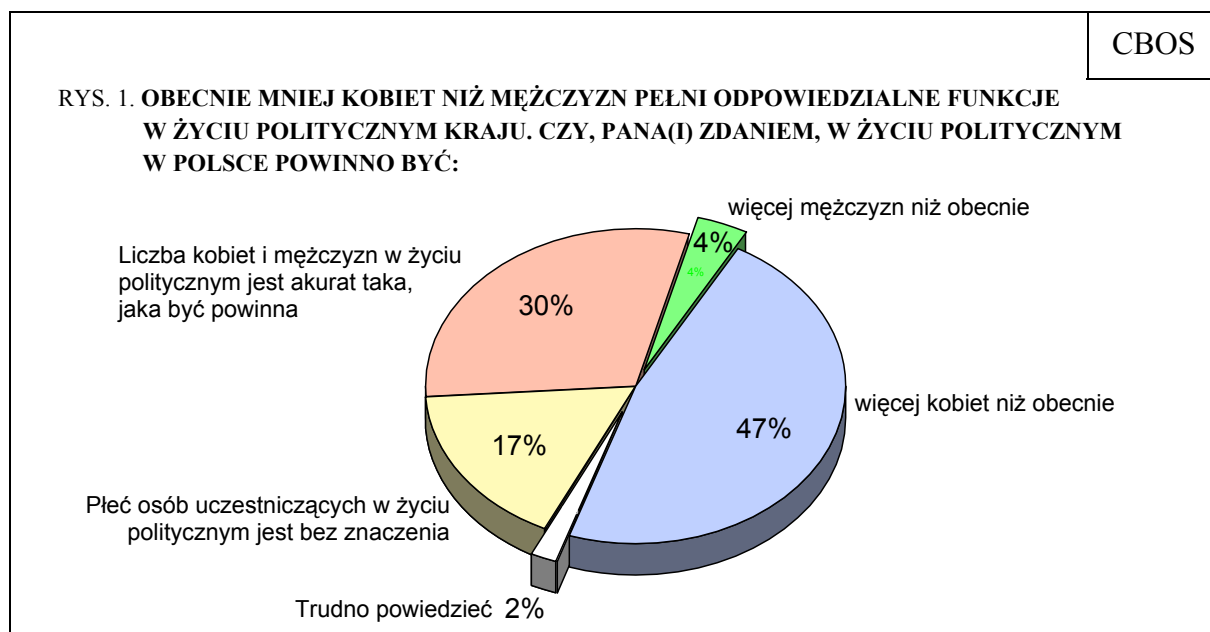
UDZIAŁ Kobiet W POLITYCE

Wśród respondentów przeważają opinie, iż więcej kobiet niż obecnie powinno pełnić odpowiedzialne funkcje w życiu politycznym kraju (47% wskazań). Niespełna jedna trzecia ankietowanych (30%) uważa, że liczba kobiet i mężczyzn w polityce jest akurat taka, jaka być powinna, a jedynie czterech na stu respondentów (4%) widziałoby w niej jeszcze więcej

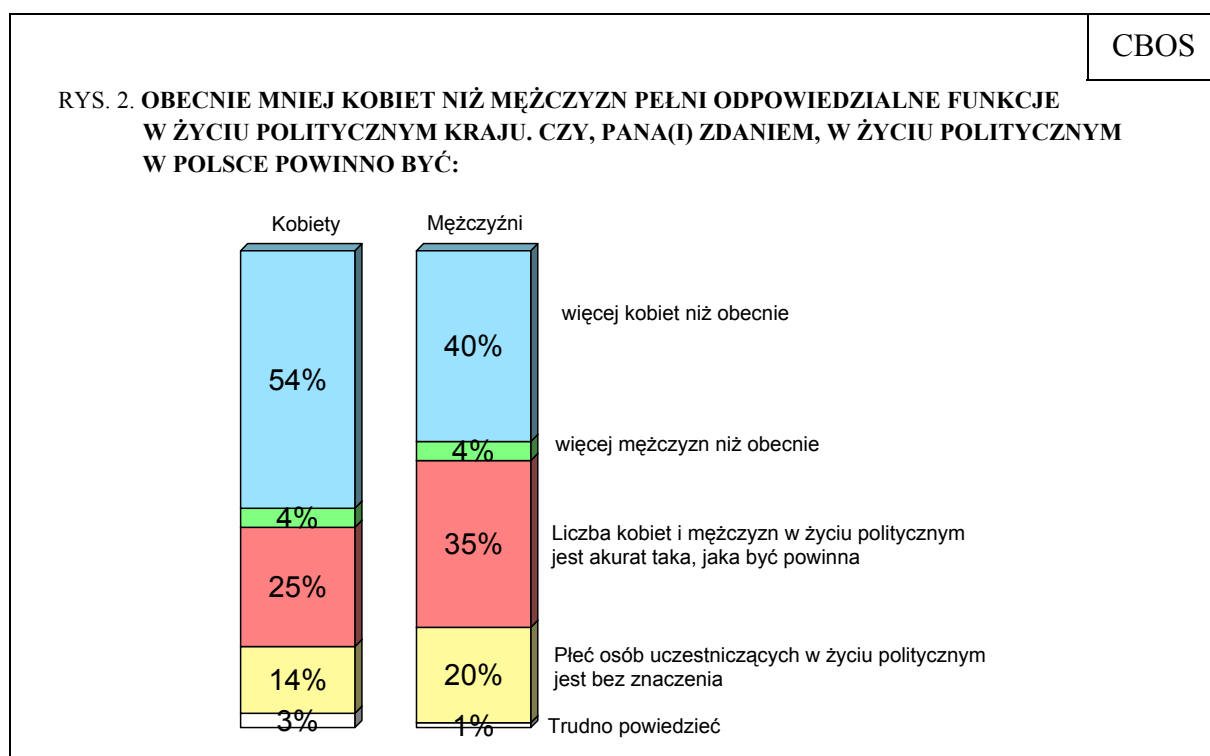
¹ Zob. informacje na stronie Kongresu Kobiet: www.kongreskobiet.pl

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (243) przeprowadzono w dniach 5 – 11 sierpnia 2010 roku na liczącej 986 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

mężczyzn. Co ciekawe, mniej więcej co szósty badany (17%) podkreśla, że płeć osób uczestniczących w życiu politycznym jest według niego bez znaczenia.

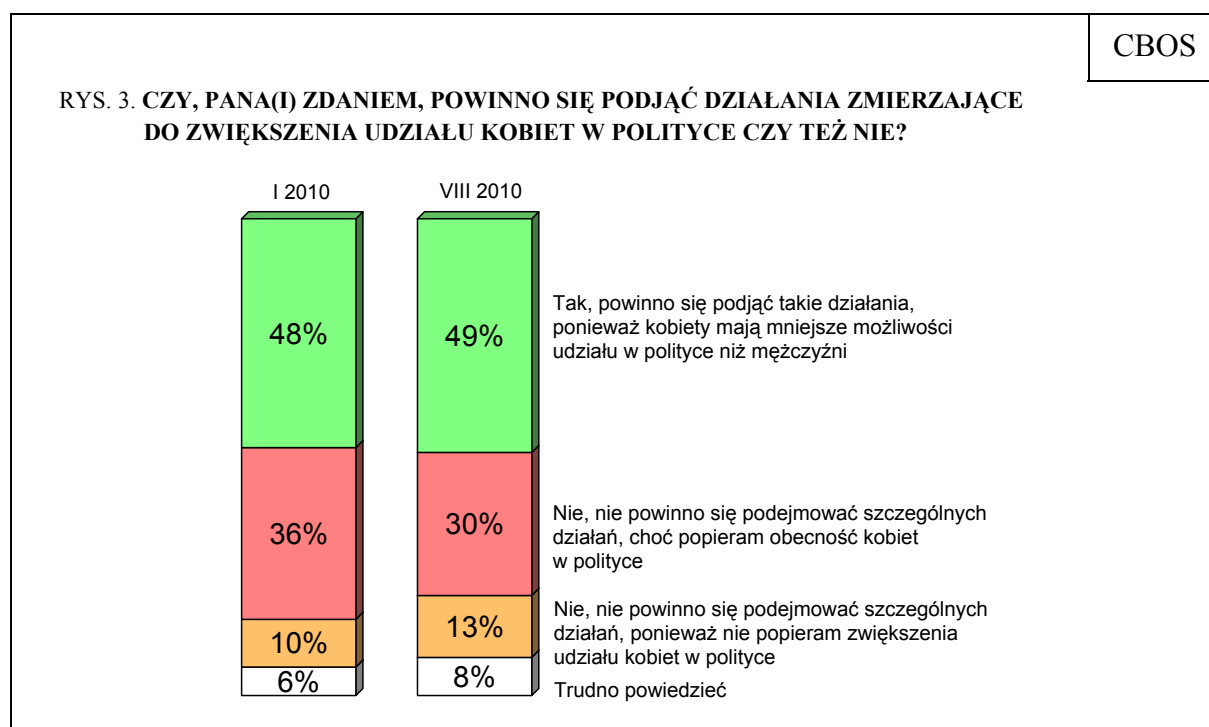

Kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni opowiadają się za zwiększeniem udziału swoich przedstawicielek w życiu politycznym kraju. Mężczyźni zaś częściej niż kobiety są zdania, iż obecna liczba politycznych reprezentantów obu płci jest dokładnie taka, jaka być powinna.

O tym, że obecność kobiet w polityce jest zbyt mała, mówią przede wszystkim respondenci pracujący na własny rachunek, pracownicy administracyjno-biurowi oraz mieszkańcy dużych, aczkolwiek nie największych miast (zob. tabele aneksowe). Co ciekawe, pracujący na własny rachunek należą również do tej grupy badanych, którzy najczęściej uważają, iż płeć osób uczestniczących w życiu politycznym jest bez znaczenia. Podobnie pracownicy administracyjno-biurowi – obok mężczyzn, robotników wykwalifikowanych oraz osób w wieku od 25 do 34 lat – częściej od innych postrzegają jako odpowiednie obecne proporcje obu płci udzielających się w życiu politycznym.

Niemal co drugi ankietowany (49%) widzi potrzebę podjęcia działań mających na celu zwiększenie udziału kobiet w polityce. Nieco mniej osób (43%) jest przeciwnych podejmowaniu szczególnych środków służących promocji kobiet. Przy czym jedynie co ósmy respondent (13%) uzasadnia swoją niechęć do tego rodzaju rozwiązań dezaprobatą zwiększenia obecności pań w polityce.

Za podjęciem działań mających na celu zwiększenie udziału kobiet w polityce zdecydowanie najczęściej opowiadają się pracownicy administracyjno-biurowi, uczniowie i studenci oraz bezrobotni, a także same kobiety. Częściej od innych sens tego typu działań widzą też badani w wieku od 55 do 64 lat oraz mieszkańcy najmniejszych miast. Niechętni zwiększeniu odsetka kobiet w polityce są przede wszystkim robotnicy niewykwalifikowani,

emeryci, osoby powyżej 65 roku życia oraz mieszkańcy miast liczących od 20 do 100 tysięcy ludności (zob. tabele aneksowe).

Za najbardziej skuteczną metodę zwiększenia udziału kobiet w polityce respondenci najczęściej postrzegają zachęcanie do tego samych zainteresowanych (29% wskazań). Do sposobów akceptowanych przez 15% badanych należy wprowadzenie uregulowań prawnych, w wyniku których kobietom zapewniono by określoną liczbę wysokich stanowisk w ważnych instytucjach publicznych. Niewiele mniej osób (14%) uważa, iż byłoby najlepiej, gdyby partie polityczne dobrowolnie zaangażowały się w zwiększanie udziału kobiet w polityce, na przykład przyciągając więcej pań do swoich ugrupowań. Najrzadziej akceptowanym rozwiązaniem (10% wskazań) jest wprowadzenie określonej procentowo minimalnej liczby kobiet na listach wyborczych. Co ósmy badany (12%) zakłada, że udział kobiet w polityce zwiększy się w sposób naturalny i nie potrzeba w to specjalnie ingerować, co dziewiąty zaś (11%) uważa, że nic nie należy robić, gdyż nie powinno być więcej kobiet w polityce.

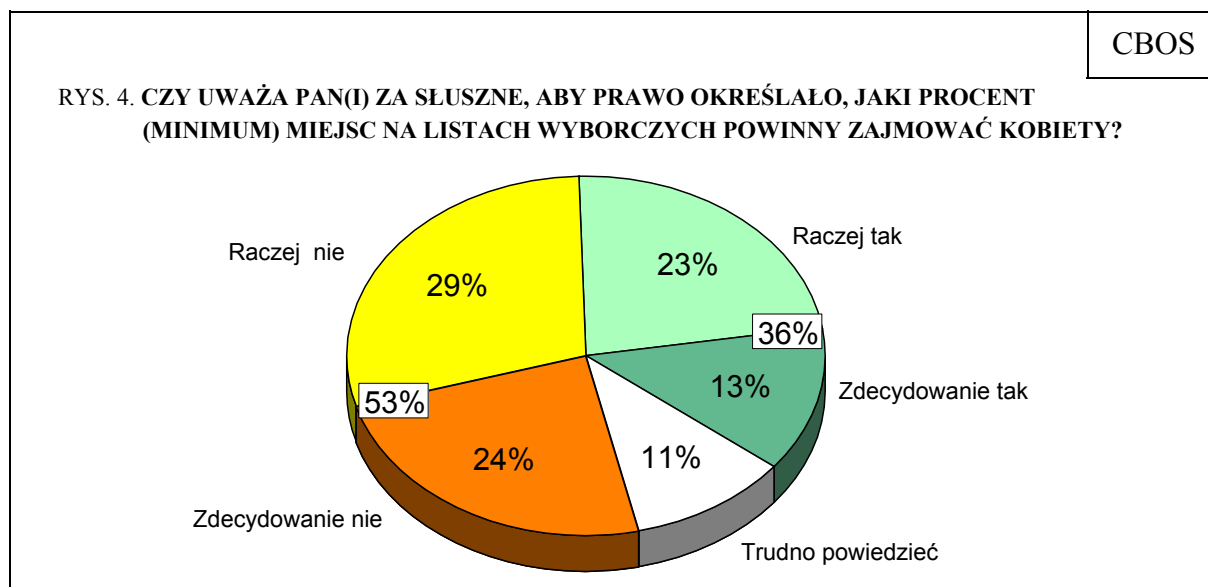
Odsetki osób wskazujących na poszczególne metody zwiększenia udziału kobiet w życiu politycznym są wyraźnie większe wśród tych respondentów, którzy są zwolennikami tego typu działań. Podobnie jak ogół badanych również oni najchętniej jednak zaczęliby od zachęcania kobiet do udziału w polityce, najrzadziej zaś wierzą w skuteczność dobrowolnego zaangażowania partii politycznych.

Tabela 1

Jaka, Pana(i) zdaniem, byłaby najbardziej skuteczna metoda zwiększenia udziału kobiet w polityce?	Wskazania respondentów	
	ogółem (N = 986)	popierających podjęcie działań zmierzających do zwiększenia udziału kobiet w polityce (N = 479)
	w procentach	
Zachęcenie kobiet do udziału w polityce	29	36
Zapewnienie im określonej liczby wysokich stanowisk w ważnych instytucjach publicznych	15	28
Dobrowolne zaangażowanie partii politycznych w zwiększanie udziału kobiet w polityce	14	13
Wprowadzenie określonej procentowo minimalnej liczby kobiet na listach wyborczych	10	15
Stanie się tak stopniowo bez specjalnego nacisku	12	3
Nic nie powinno być robione, nie zgadzam się z potrzebą zwiększania odsetka kobiet w polityce	11	1
Trudno powiedzieć	9	4

OPINIE O PRAWNYCH GWARANCJACH RÓWNOŚCI PŁCI

Propozycja określania kwotowego udziału kobiet na listach wyborczych uzyskuje akceptację ponad jednej trzeciej ankietowanych (36%), jednak tylko 13% pytanych udziela jej zdecydowanego poparcia. Mniej więcej co drugi Polak (53%) sprzeciwia się prawnym regulacjom w tym zakresie, przy czym co czwarty (24%) jest temu zdecydowanie przeciwny.

Gdyby prawo w Polsce miało gwarantować kobietom minimalny procent miejsc na listach wyborczych, to według jednej trzeciej respondentów (33%) powinien on wynosić dokładnie połowę (50%). Nieco więcej osób (37%) uważa, że w wyniku prawnych ustaleń kobiety powinny mieć zapewnione mniej niż połowę miejsc na listach wyborczych, a jedynie dwóch na stu respondentów (2%) – dałoby im więcej niż połowę miejsc. Stosunkowo wielu ankietowanych (28%) nie ma wyrobionej opinii w tym względzie, być może dlatego, że nie zawsze zgadzają się oni z takimi rozwiązaniami.

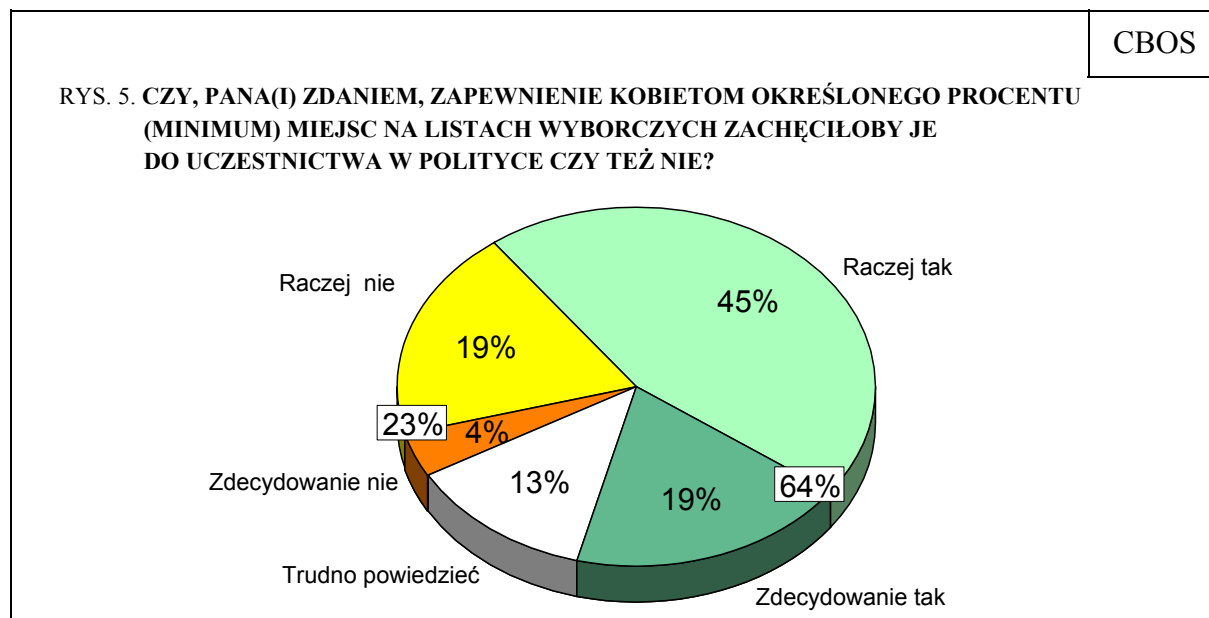
Przy analizowaniu odpowiedzi wyłącznie tych respondentów, którzy dostrzegają słusność prawnego wyrównywania szans kobiet w życiu politycznym, można zauważyć spadek odsetka odpowiedzi „trudno powiedzieć” (do 7%) na rzecz odpowiedzi „poniżej 50%” (45% wskazań) oraz „50%” (również 45%). Średnio respondenci oceniają, że kobiety powinny otrzymać na listach wyborczych od 39% do 41% miejsc.

Tabela 2

Gdyby prawo w Polsce stanowiło, że kobiety powinny zajmować określony procent miejsc na listach wyborczych, to jaki to powinien być procent (minimum)?	Wskazania respondentów	
	ogółem (N = 986)	uważających za słuszne, aby prawo określało minimalny procent kobiet na listach wyborczych (N=350)
	w procentach	
Poniżej 50%	37	45
50%	33	45
Powyżej 50%	2	3
Trudno powiedzieć	28	7
Średnio*	39	41

* Średnia została wyliczona jedynie dla tych respondentów, którzy podali odpowiedź na pytanie w przedziale od 0 do 100

Zdaniem większości ankietowanych (64%), zapewnienie kobietom określonego procentu minimalnej liczby miejsc na listach wyborczych zachęciłoby je do uczestnictwa w polityce, przy czym co piąty badany (19%) jest tego całkowicie pewien. Prawie co czwarty respondent (23%) uważa, że gwarancje prawne nie wpłyną na zwiększone zainteresowanie pań polityką.

W omawianym badaniu, podobnie jak w sondażu przeprowadzonym w styczniu, zapytaliśmy respondentów także o obywatelski projekt ustawy parytetowej, który został złożony w Sejmie w grudniu ubiegłego roku z inicjatywy Kongresu Kobiet Polskich. Według tego projektu, podpisanego przez ponad 150 tysięcy Polaków, liczba kobiet na listach

wyborczych w wyborach do Sejmu, Parlamentu Europejskiego oraz władz samorządowych nie może być mniejsza niż liczba mężczyzn. W ostatnim półroczu opinie badanych na temat proponowanej ustawy pozostały niemal niezmienione. Obecnie ponad połowa ankietowanych (56%) popiera przedstawione rozwiązanie, a niespełna co trzeci (29%) jest mu przeciwny.

Tabela 3

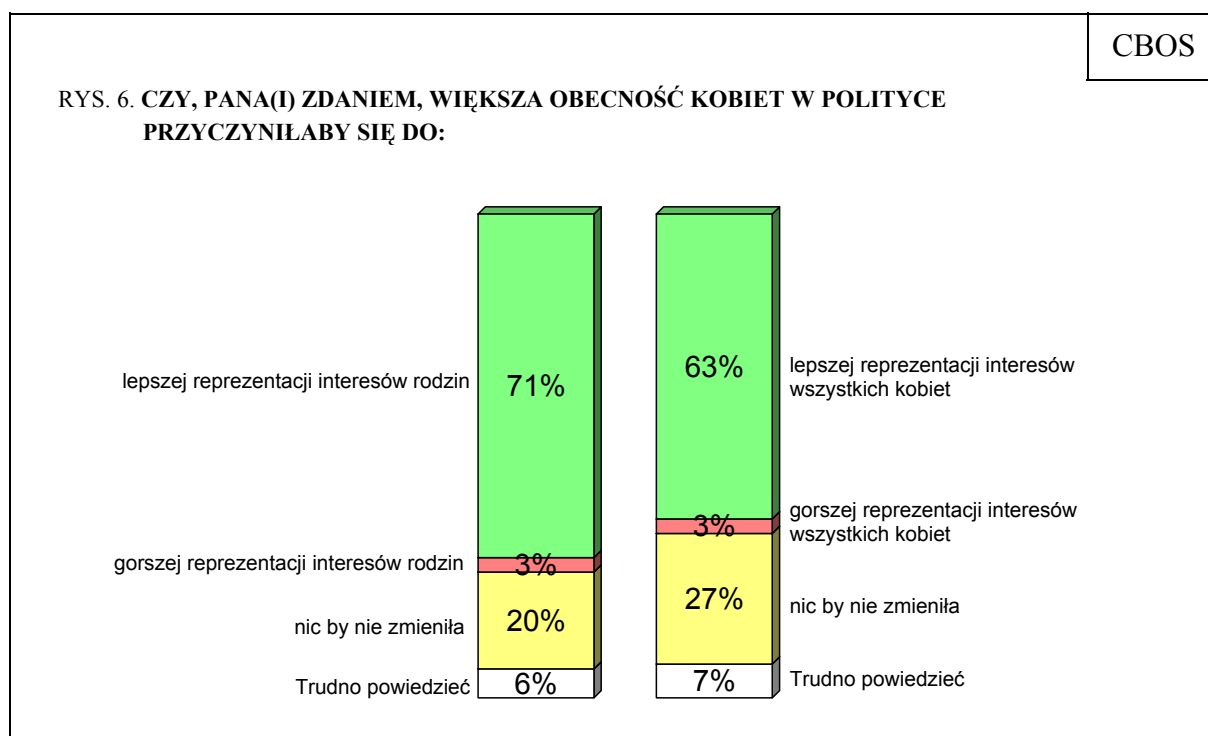
W grudniu 2009 roku w Sejmie został złożony obywatelski projekt ustawy, wedle którego liczba kobiet na listach okręgowych w wyborach do Sejmu, Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach samorządowych nie może być mniejsza niż liczba mężczyzn. Czy popiera Pan(i) takie rozwiązanie, czy też jest mu Pan(i) przeciwny(a)?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	I 2010	VIII 2010
	w procentach	
Zdecydowanie popieram	23	21
Raczej popieram	37	35
Raczej jestem przeciwny(a)	20	20
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	10	9
Trudno powiedzieć	10	15

Poparcie dla ustawy parytetowej częściej wyrażają kobiety niż mężczyźni (różnica 7 punktów procentowych). Poza tym jest ono silnie powiązane również z innymi cechami społeczno-demograficznymi respondentów (zob. tabele aneksowe). Do zwolenników wprowadzenia kwot na listach wyborczych w wyborach do Sejmu, Parlamentu Europejskiego i samorządów zdecydowanie najczęściej należą osoby w wieku od 18 do 24 lat, z wykształceniem podstawowym, a z grup społeczno-zawodowych – uczniowie i studenci, gospodynie domowe oraz rolnicy. Przeciwni wprowadzeniu ustawy są natomiast w szczególności przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści, respondenci z wykształceniem wyższym, osoby najbardziej zamożne i w ogóle nieuczestniczące w praktykach religijnych.

Zastanawiająca jest różnica w opiniach respondentów w zależności od formy zadanego im pytania. Podczas gdy większość z nich zgodziłaby się na wprowadzenie parytetów płci na listach kandydatów w ordynacjach wyborczych do Sejmu, rad gmin, powiatów i sejmików wojewódzkich, a także w wyborach do Parlamentu Europejskiego, pytani generalnie o słuszność prawnego wprowadzenia minimalnej liczby miejsc dla kobiet na listach wyborczych – w większości są temu przeciwni. Pewnym wytłumaczeniem mogłaby być niechęć do odgórnego regulowania zasad wyborczych i pośredniego narzucania obywatelom sposobu głosowania. W rzeczywistości jednak proponowany projekt ustawy jest dużo bardziej restrykcyjny, ponieważ zakłada, że na listach wyborczych musi być co najmniej 50% pań.

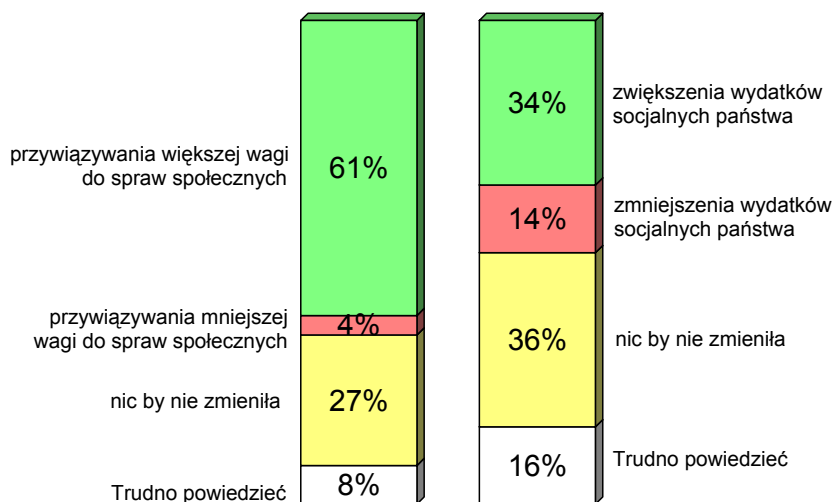
SKUTKI ZWIĘKSZENIA LICZBY KOBIET W POLITYCE

W odpowiedziach ankietowanych przeważa pogląd, że zwiększenie liczby kobiet aktywnych politycznie przyczyniłoby się przede wszystkim do lepszej reprezentacji interesów rodzin (71% wskazań) oraz interesów wszystkich kobiet (63%). Jedynie trzech na stu badanych (3%) twierdzi, że taka zmiana byłaby niekorzystna zarówno dla rodzin, jak i dla kobiet ogółem. Znaczne odsetki respondentów (odpowiednio 20% i 27%) uważają natomiast, że nic by się w tych kwestiach nie zmieniło.

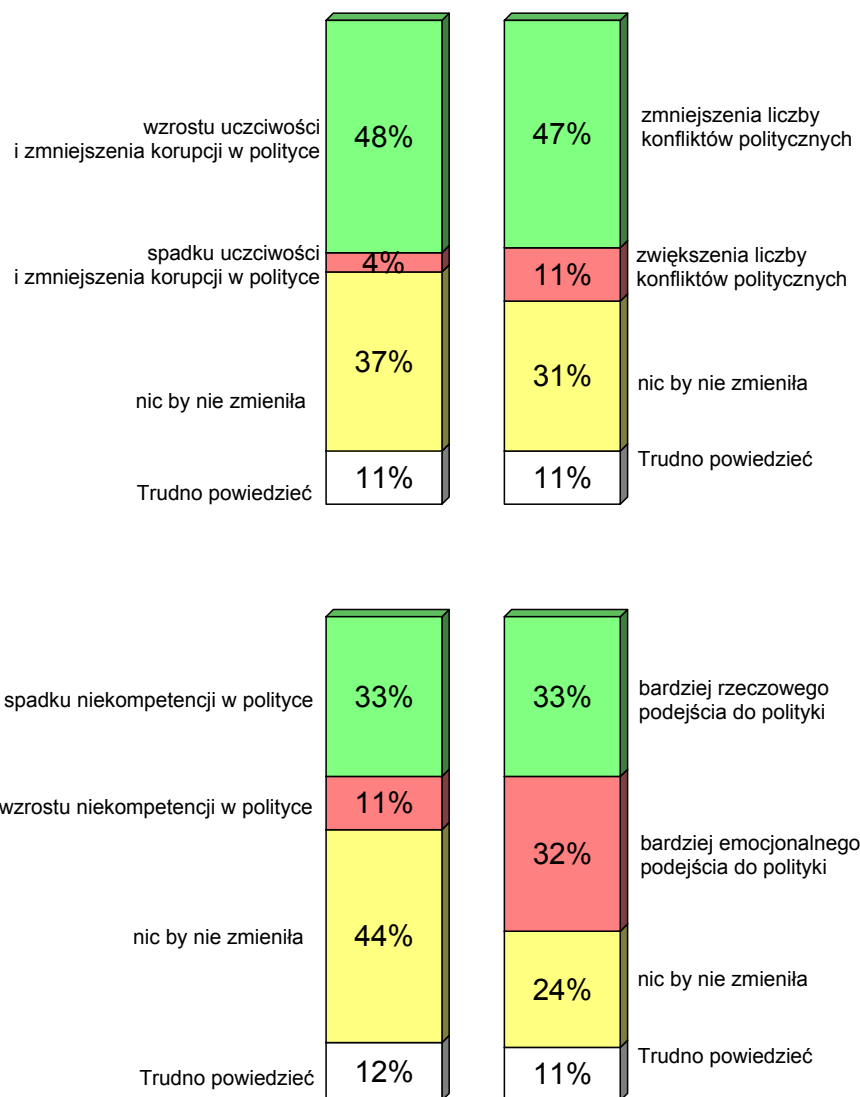
Większość badanych (61%) jest zdania, że gdyby w polityce było więcej kobiet, sprawy społeczne stałyby się ważniejsze niż obecnie, a czterech na stu (4%) spodziewa się raczej odwrotnego efektu. Mniej więcej co czwarty respondent (27%) uważa, że nie miałyby to żadnego wpływu na podejście do wymienionych kwestii. Jedna trzecia ankietowanych (34%) wiąże większą liczbę kobiet w polityce ze wzrostem wydatków socjalnych państwa, a niewiele więcej osób (36%) nie przewiduje takiej zależności.

RYS. 7. CZY, PANA(I) ZDANIEM, WIĘKSZA OBECNOŚĆ KOBIET W POLITYCE PRZYCZYNIŁABY SIĘ DO:

Nie można pominąć również wpływu, jaki zwiększenie odsetka kobiet w życiu politycznym miałyby na sposób uprawiania polityki. Blisko połowa respondentów (48%) przewiduje w efekcie wzrost uczciwości i zmniejszenie korupcji w polityce. Niemal tyle samo osób (47%) twierdzi, iż zaowocowałyby to zmniejszeniem liczby konfliktów politycznych. Co trzeci respondent (33%) spodziewa się natomiast zmniejszenia niekompetencji oraz bardziej rzeczowego podejścia do polityki. Z drugiej strony, 32% badanych sądzi, że większa aktywność polityczna kobiet przyczyniłaby się raczej do bardziej emocjonalnego podchodzenia do spraw państwowych.

RYS. 8. CZY, PANA(I) ZDANIEM, WIĘKSZA OBECNOŚĆ KOBIET W POLITYCE PRZYCZYNIŁABY SIĘ DO:

Opinie na temat pozytywnych zmian wynikających ze zwiększenia liczby kobiet w polityce istotnie częściej od mężczyzn wyrażają kobiety. Największe różnice notujemy w postrzeganiu kwestii społecznych – aż o 11 punktów procentowych więcej kobiet niż mężczyzn uważa, że zwiększenie obecności pań w polityce wpłynie na zwracanie większej uwagi na sprawy społeczne. Taka sama różnica głosów dotyczy konfliktów politycznych – kobiety wyraźnie częściej od mężczyzn twierdzą, że w sprawach państwowych są mniej konfliktowe.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, większa obecność kobiet w polityce przyczyniłaby się do:	Odsetki odpowiedzi twierdzących		
	wśród		ogółem
	kobiet	mężczyzn	
– lepszej reprezentacji interesów rodzin	73	68	71
– lepszej reprezentacji interesów wszystkich kobiet	66	59	63
– przywiązywania większej wagi do spraw społecznych	66	55	61
– wzrostu uczciwości i zmniejszenia korupcji w polityce	52	43	48
– zmniejszenia liczby konfliktów politycznych	52	41	47
– zwiększenia wydatków socjalnych państwa	38	30	34
– spadku niekompetencji w polityce	37	28	33
– bardziej rzeczowego podejścia do polityki	36	30	33

★

★

★

Polacy deklarują się jako zwolennicy udziału kobiet w życiu politycznym. Zdaniem blisko połowy respondentów, obecnie w polityce jest zbyt mało kobiet, a zatem powinno się podjąć działania zmierzające do zmiany tego stanu rzeczy. Najczęściej wskazywanym sposobem jest zachęcanie samych pań do aktywności politycznej. Opinia społeczna w kwestii wprowadzenia określonej procentowo minimalnej liczby kobiet na listach wyborczych jest natomiast podzielona. Zwolennicy tego typu rozwiązań wskazują przede wszystkim na nierówne szanse kobiet w dostępie do ważnych stanowisk decyzyjnych w państwie. Przeciwnicy zaś odwołują się do hasła „dyskryminacji pozytywnej”, która – ich zdaniem – faworyzowałaby kobiety kosztem mężczyzn. Podobnie podzielone są opinie w parlamencie, w którym projekt ustawy parytetowej wciąż czeka na rozpatrzenie. Podczas gdy posłowie SLD w pełni popierają przedłożony w grudniu ubiegłego roku obywatelski projekt ustawy wprowadzającej 50-procentowy parytet na listach wyborczych, sejmowi reprezentanci PO skłaniają się ku parytetom 35-procentowym. W sprawie tej stanowiska nie zajął jeszcze PiS, posłowie PSL zaś twierdzą, że i bez odgórnych ustaleń mają na swoich listach wyborczych 45% kobiet – niestety, nie uzyskują one dużego poparcia wyborców.

Opracowała

Katarzyna WĄDOŁOWSKA

Tabela 1

		Obecnie mniej kobiet niż mężczyzn pełni odpowiedzialne funkcje w życiu politycznym kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, w życiu politycznym w Polsce powinno być:					Liczba osób
		więcej kobiet niż obecnie	więcej mężczyzn niż obecnie	Liczba kobiet i mężczyzn w życiu politycznym jest akurat taka, jaka być powinna	Płeć osób uczestniczących w życiu politycznym jest bez znaczenia	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		47	4	30	17	2	984
Płeć	Mężczyźni	40	4	35	20	1	463
	Kobiety	54	4	25	14	3	521
Wiek	18-24 lata	46	4	35	15	1	136
	25-34	46	2	36	15	1	178
	35-44	42	4	28	26		139
	45-54	47	3	29	20	1	167
	55-64	50	5	27	14	4	186
	65 lat i więcej	51	6	24	14	5	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	43	6	31	17	3	375
	Miasto do 20 tys.	49	2	30	16	3	130
	20-100 tys.	46	5	28	19	1	185
	101-500 tys.	55	3	29	11	2	157
	501 tys. i więcej mieszk.	49		29	20	2	137
Wykształcenie	Podstawowe	44	5	31	14	5	260
	Zasadnicze zawodowe	43	4	33	18	2	252
	Średnie	52	4	25	17	1	327
	Wyższe	48	1	31	19	0	145
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	47	2	26	24	2	87
	Średni personel, technicy	38	2	34	25		37
	Pracownicy adm.-biurowi	55	2	36	7		64
	Pracownicy usług	47	4	33	16		62
	Robotnicy wykwalifikowani	42	2	36	19	2	119
	Robotnicy niewykwalifik.	37	10	30	21	1	54
	Rolnicy	52	5	22	17	5	52
	Pracujący na własny rach.	59		15	27		33
Bierni zawodowo	Renciści	47	6	26	14	6	75
	Emeryci	51	5	27	14	3	215
	Uczniowie i studenci	52	2	33	11	1	76
	Bezrobotni	40	4	32	20	4	55
	Gospodynie domowe i inni	45	4	33	15	3	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	43	3	31	21	3	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	42	5	30	21	1	106
	sekt. pryw. poza rolnict.	47	2	31	20		203
	prywatnym gosp. rolnym	49	5	26	17	2	48
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	47	4	34	13	2	163
	501-750	47	6	28	17	2	130
	751-1000	48	0	37	13	1	188
	1001-1500	55	6	24	14	1	168
	Powyżej 1500 zł	49	4	28	17	2	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	40	8	28	20	4	175
	Średnie	48	3	29	17	3	445
	Dobre	50	3	31	15	1	365
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	47	7	21	15	10	45
	Raz w tygodniu	48	5	31	14	2	478
	1-2 razy w miesiącu	39	5	33	21	2	153
	Kilka razy w roku	52	0	28	18	2	180
	W ogóle nie uczestniczy	50	3	26	20	1	129
Poglądy polityczne	Lewica	46	4	31	18	1	156
	Centrum	52	2	29	13	4	308
	Prawica	48	4	30	16	1	293
	Trudno powiedzieć	41	6	29	22	2	226

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, powinno się podjąć działania zmierzające do zwiększenia udziału kobiet w polityce czy też nie?				Liczba osób
		Tak, powinno się podjąć takie działania, ponieważ kobiety mają mniejsze możliwości udziału w polityce niż mężczyźni	Nie, nie powinno się podejmować szczególnych działań, choć popieram obecność kobiet w polityce	Nie, nie powinno się podejmować szczególnych działań, ponieważ nie popieram zwiększenia udziału kobiet w polityce	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		49	30	13	8	986
Płeć	Mężczyźni	39	36	16	9	465
	Kobiety	57	25	10	8	521
Wiek	18-24 lata	50	35	8	6	136
	25-34	48	33	11	8	178
	35-44	44	39	11	6	139
	45-54	48	34	12	6	167
	55-64	55	25	13	7	187
	65 lat i więcej	46	21	19	14	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	45	30	13	12	375
	Miasto do 20 tys.	55	34	9	2	130
	20-100 tys.	48	24	19	9	185
	101-500 tys.	52	35	6	7	159
	501 tys. i więcej mieszk.	49	32	15	5	137
Wykształcenie	Podstawowe	48	25	14	13	260
	Zasadnicze zawodowe	47	29	15	8	252
	Średnie	52	31	12	6	329
	Wyższe	45	42	8	6	145
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	40	45	10	6	87
	Średni personel, technicy	36	40	16	9	37
	Pracownicy adm.-biurowi	60	26	12	2	64
	Pracownicy usług	48	42	8	3	62
	Robotnicy wykwalifikowani	43	38	12	7	119
	Robotnicy niewykwalifik.	46	22	18	14	54
	Rolnicy	53	27	4	16	52
	Pracujący na własny rach.	51	28	12	8	33
Bierni zawodowo	Renciści	53	22	14	11	76
	Emeryci	46	25	18	10	215
	Uczniowie i studenci	57	34	3	6	76
	Bezrobotni	57	22	16	5	55
	Gospodynie domowe i inni	51	29	12	9	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	46	32	13	9	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	47	36	11	6	106
	sekt. pryw. poza rolnict.	44	40	10	5	203
	prywatnym gosp. rolnym	56	31	2	10	48
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	55	23	14	7	163
	501-750	42	36	14	8	130
	751-1000	49	28	13	10	188
	1001-1500	52	28	13	7	168
	Powyżej 1500 zł	44	41	9	6	152
Ocena własnych war. mater.	Złe	43	29	16	12	176
	Średnie	47	32	13	8	445
	Dobre	54	29	10	7	365
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	51	14	14	21	45
	Raz w tygodniu	51	31	10	8	479
	1-2 razy w miesiącu	43	34	15	9	153
	Kilka razy w roku	50	30	13	6	180
	W ogóle nie uczestniczy	44	32	19	6	130
Poglądy polityczne	Lewica	50	30	15	4	157
	Centrum	52	31	9	8	310
	Prawica	49	33	13	5	293
	Trudno powiedzieć	42	28	15	16	226

Tabela 3

		W grudniu 2009 roku w Sejmie został złożony obywatelski projekt ustawy, wedle którego liczba kobiet na listach okręgowych w wyborach do Sejmu, Parlamentu Europejskiego oraz wyborach samorządowych nie może być mniejsza niż liczba mężczyzn. Czy popiera Pan(i) takie rozwiązanie, czy też jest mu Pan(i) przeciwny(a)?			Liczba osób
		Popieram	Jestem przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		56	30	15	984
Płeć	Mężczyźni	52	34	14	463
	Kobiety	59	26	15	521
Wiek	18-24 lata	66	25	9	136
	25-34	56	31	12	177
	35-44	50	36	14	139
	45-54	51	32	17	167
	55-64	59	28	13	186
	65 lat i więcej	51	26	22	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	57	23	20	375
	Miasto do 20 tys.	58	29	13	130
	20-100 tys.	56	31	13	184
	101-500 tys.	50	39	11	159
	501 tys. i więcej mieszk.	54	36	10	137
Wykształcenie	Podstawowe	60	20	20	259
	Zasadnicze zawodowe	57	28	14	252
	Średnie	57	30	13	329
	Wyższe	41	49	10	144
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	38	52	10	87
	Średni personel, technicy	57	38	5	37
	Pracownicy adm.-biurowi	57	35	7	64
	Pracownicy usług	46	38	17	62
	Robotnicy wykwalifikowani	59	26	16	119
	Robotnicy niewykwalifik.	56	27	17	54
	Rolnicy	61	20	19	52
	Pracujący na własny rach.	53	35	12	32
Bierni zawodowo	Renciści	57	24	19	76
	Emeryci	55	26	19	215
	Uczniowie i studenci	69	21	11	76
	Bezrobotni	54	36	10	55
	Gospodynie domowe i inni	62	22	16	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	46	39	15	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	59	35	6	106
	sekt. pryw. poza rolnict.	53	33	14	202
	prywatnym gosp. rolnym	61	25	14	48
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	60	25	15	163
	501-750	53	27	20	130
	751-1000	58	27	15	188
	1001-1500	55	32	13	168
	Powyżej 1500 zł	51	41	8	152
Ocena własnych war. mater.	Złe	50	30	19	176
	Średnie	56	29	15	445
	Dobre	58	31	12	363
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	55	26	19	45
	Raz w tygodniu	59	28	13	479
	1-2 razy w miesiącu	58	23	19	152
	Kilka razy w roku	53	33	15	180
	W ogóle nie uczestniczy	45	41	14	129
Poglądy polityczne	Lewica	50	38	13	157
	Centrum	62	27	10	309
	Prawica	56	33	10	292
	Trudno powiedzieć	49	23	28	226